

21 OKT 2024

NOTAT

vedr. strategisk partnerskab om visse uddannelser i Forsvaret

FORMÅL

Formålet med dette notat er at henlede opmærksomheden på muligheden for at etablere strategiske partnerskaber med henblik på fremtidig gennemførelse af relevante dele af værnepligtsuddannelsen i Forsvaret. Sådanne partnerskaber kan dels aflaste de hårdt pressede instruktørressourcer i en tid med flere værnepligtige og længere værnepligt, dels kan den bidrage til at højne uddannelsens kvalitet, dels kan outsourcing af udvalgte kurser bidrage til at værnepligtige udstyres med kompetencer, der umiddelbart kan bruges i civil regi eller i Hjemmeværnet efter endt tjeneste i Forsvaret.

BAGGRUND

En bred kreds af partier indgik den 30 APR 2024 "Anden delaftale under forsvarsforliget 2024-2033". Denne aftale indebærer en markant styrkelse af værnepligten i Forsvaret med en varighed på 11 måneder og 6.500 værnepligtige årligt. Dette løft af værnepligten er nødvendigt for at de værnepligtige i højere grad kan bidrage til Forsvarets opgaveløsning. Den nye værnepligtsmodel med 11 måneders tjeneste indebærer fem måneders basisuddannelse samt seks måneders operativ tjeneste og supplerende uddannelse.

Aftalen sætter fokus på muligheden for, at der gives merit for værnepligtstjeneste, så værnepligten bliver en god trædesten i de unges videre færd i livet. Samtidig kan meritering understøtte, at de færdigheder, som unge tilegner sig i værnepligten, kan finde bedre anvendelse i erhvervslivet og i civilsamfundet efter endt tjeneste. Herunder eksempelvis inden for sikkerhedsbranchen og transportbranchen.

Aftalen indebærer, at der genindføres værnepligtige løjtnanter og sergenter med to års værnepligt. Efter endt uddannelse af et års varighed skal de værnepligtige løjtnanter og sergenter blandt andet uddanne menige værnepligtige, og derved bidrage til at afhjælpe Forsvarets udfordringer med bemanning – ikke mindst hvad angår instruktører.

UDFORDRING - INSTRUKTØRER ER EN KNAP RESSOURCE

En stor afgang af fastansat personel i de seneste år har medført, at der generelt er mangel på erfarne faglærere og instruktører i de uddannende enheder med værnepligtige. Denne udfordring vil givetvis vokse kraftigt med den aftalte tredobling af værnepligtige årsværk, der hver dag skal modtage relevant og motiverende uddannelse. Dette til trods for den aftalte genindførelse af værnepligtige løjtnanter og sergenter samt HR-initiativer med henblik på styrket fastholdelse af det faste personel.

DE VÆRNEPLIGTIGE MÅ IKKE SPILDE TIDEN

Forøgelsen af værnepligten fra 4 til 11 måneder stiller også krav om, at de værnepligtige får motiverende og relevant uddannelse hver eneste dag i hele perioden. I modsat fald vil motivation og

frivillighedsprocenten dale i årene frem. Tomgang i uddannelsesenhederne er et NO GO. De værnepligtige må på intet tidspunkt føle, at de spilder tiden i Forsvaret. Det finder nutidens unge sig slet ikke i. Og det er heller ikke rimeligt. Der skal være kvalitet, konkret indhold og relevans i uddannelsen fra start til slut. Brug af professionelle, civile uddannelsesaktører som led i et målrettet strategisk samarbejde kan bidrage til at håndtere denne store uddannelsesmæssige udfordring samtidig med, at de værnepligtige fremover gives konkrete kvalifikationer, merit og autorisationer, der er direkte anvendelige i det civile liv efter endt tjeneste i Forsvaret.

EN RÆKKE FORDELE VED STRATEGISK VED SAMARBEJDE MED CIVILE AKTØRER

Samarbejde med civile aktører omkring Forsvarets uddannelser er ikke et ukendt fænomen. Historisk er udvalgte dele af uddannelsen blevet gennemført ved træk på civile kompetencer. Det gælder eksempelvis kørekortuddannelse og specialiseret førstehjælp.

Der bør gennemføres en nærmere analyse af potentialet og gevinsterne ved at outsource relevante dele af værnepligtsuddannelsen (moduler) som led i et målrettet strategisk samarbejde. Umiddelbart kan der opnås følgende fordele:

- Aflastning af de hårdt pressede og knappe instruktørkræfter i enhederne.
- Styrkelse af uddannelsens kvalitet ved valg af civile leverandører med de rette kompetencer. Dvs. øget kompetence og professionalisme.
- Styrke meritering af værnepligtige ved at eleverne efter uddannelsen gives et bevis/en autorisation, som kan anvendes umiddelbart på det civile arbejdsmarked, hvis ikke den pågældende vælger en fastansættelse i Forsvaret. Dette vil givetvis bidrage til at højne frivillighedsprocenten blandt fremtidens værnepligtige, ligesom erhvervslivet og civilsamfundet får gavn af disse uddannelser.
- Mulige økonomiske gevinster i kraft af mindre behov for instruktørårsværk i forsvarets uddannende værnepligtsenheder.

Som eksempler på uddannelse, der i fremtiden kunne gennemføres i tæt samarbejde med civile samarbejdspartnere, kan nævnes uddannelse i bevogtnings- og vagttjeneste, IT-uddannelse af cyberværnepligtige, samt særlig førstehjælpsuddannelse.

Potentialet og økonomien bør selvsagt analyseres nærmere, ligesom der skal defineres mål, indhold og varighed af de enkelte kursusmoduler, før der kan etableres et effektivt strategisk samarbejde med professionelle civile uddannelsesaktører samt gennemføres et udbud af konkrete opgaver.

ØGET BEHOV FOR PERSONEL TIL BEVOGTNING

Den aktuelle sikkerhedspolitiske situation med markant forstærket trussel om hybridkrig mod Danmark medfører bl.a. øget risiko for sabotage mod kritisk infrastruktur. Det afstedkommer behov for at øge samfundets generelle beredskab samt forstærket mulighed for bevogtning af vigtige installationer m.v. Der manifesterer sig således et øget behov for personel med færdigheder i bevogtning og vagttjeneste. Eksempelvis med personel i Hjemmeværnet, der kan støtte Politiet ved øget trusselsniveau. Men også i den civile sektor kan der forudses et øget behov for folk med kompetencer inden for vagttjeneste og bevogtning i en fremtid med behov for øget sikkerhed og styrket beredskab. Dette samfundsmæssige behov vil primært kunne imødekommes ved hjælp af det øgede antal værnepligtige.

STRATEGISK SAMARBEJDE VEDR. VAGTUDDANNELSEN

Som et af de områder, hvor et strategisk uddannelsessamarbejde givetvis er relevant, kan peges på uddannelse af vagter. Der er i dag omkring 8.000 vagter i Danmark fordelt på ca. 450 selskaber. Og antallet er i vækst på grund af øget efterspørgsel efter sikkerhed og tryghed i butikker, hos virksomheder, ved datacentre, på rådhusene, i nattelivet, i kollektiv transport osv. En førende aktør på området er virksomheden UCplus, der uddanner ca. 800 vagter om året. Uddannelsen omfatter bl.a. bevogtning, trusselsvurdering, radiokommunikation, konflikthåndtering, lovgrundlag, tekniske installationer og sikring, udvidet førstehjælp, samt håndtering af brand.

Efter endt uddannelse får kursisten et certifikat, der er godkendt af Justitsministeriet. Vagttuddannelsen af udvalgte værnepligtige ved anvendelse af civile uddannelsesleverandører med høj kompetence kan ikke alene aflaste Forsvarets egne instruktører – den kan også bidrage til at imødegå den stigende efterspørgsel efter tryghed i samfundet, ligesom de pågældende værnepligtige kan drage personlig nytte af en kompetencegivende uddannelse resten af livet.

FINANSIERING

Alle værnepligtige er i et ansættelsesforhold med Forsvaret og kan dermed være berettiget til AMU. Ikke mindst, hvis de pågældende kurser (som vagttuddannelsen) dækker et uddannelsesbehov i forhold til den civile sektor. Det betyder, at Forsvaret kan søge VEU-godtgørelse for tab af løn under gennemførelse af relevante kurser. Et strategisk samarbejde omkring vagttuddannelsen med afsæt i AMU-systemet er således en billig løsning for Forsvaret.

Kilde: Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK).

SAMMENFATNING

Forsvaret bør overveje mulighederne for at etablere strategisk uddannelsessamarbejde med civile aktører omkring relevante dele af værnepligtsuddannelsen, herunder uddannelse i vagttjeneste. Dette med afsæt i følgende argumenter:

- Imødekommer samfundets behov for mere personel, der kan indsættes til bevogtning af kritisk infrastruktur og installationer mhp. imødegåelse af truslen om terror og sabotage.
- Aflaster forsvarlets knappe instruktørressourcer hos enhederne i lyset af markant flere værnepligtsårsværk i fremtiden med tilknyttet uddannelsesbehov.
- Øget kompetence og professionalisme. Styrker de værnepligtiges færdigheder til gavn samfundet og den enkelte. Specifikt vil et vagtkursus give stærke kompetencer inden for sikkerhed, observation, konflikthåndtering og bevogtning. Dertil kommer personlig udvikling, herunder i sikkerhedsforståelse.
- En økonomisk fordelagtig løsning for Forsvaret ved brug af AMU-systemet.
- Styrker det vigtige bånd mellem værnepligten og arbejdsmarkedets (samfundets) behov.
- Kan bidrage til øget motivation og højere frivillighedsprocent. Den enkeltes jobmuligheder efter tiden i Forsvaret styrkes i kraft af konkrete og certificerede kompetencer.

På denne baggrund anbefales det, at Forsvaret laver en analyse af potentialet ved at etablere et strategisk samarbejde med civile uddannelsesaktører omkring relevante dele af værnepligtsuddannelsen. UCplus medvirker gerne i et sådant analysearbejde.